

kỷ yếu Văn Khoa ra đều để cung cấp tài liệu học tập sót dèo cho sinh viên, nếu các bài giảng chính yếu được thu vào giấy rồi cho truyền thanh và giờ thuận tiện, nhất định trong không khí tung bùng của học hỏi đó các giáo sư càng có dịp khơi sâu tư tưởng, tiếp tục đề cập mọi khía cạnh nghiên cứu và những bài giảng của các vị càng là những tài liệu quý giá không cho riêng sinh viên trong niên khóa mà còn là những tảng đá vững lớn dựng xây cho lâu dài quốc học ngày một nguy nga. Cứ đà như vậy Đại Học Văn Khoa như nguồn nước nhỏ góp nước các mạch thành suối, góp suối thành sông, tiến ra gặp biển và không còn cảnh các sinh viên chờ được rót trí thức vào óc như ấm trà chuyển từ chén lớn xuống chén nhỏ. Được vậy vùng trong biển tài liệu phong phú, cá tính của sinh viên có đủ điều kiện để nảy nở. Như vậy, dù có ngồi trên chõng tre học dưới túp lều giá trị trí thức cũng không hề sút giảm.

Trước khi kết luận chúng tôi xin thâu tóm như sau:

Sở dĩ nền Đại học ngày nay ngưng đọng, sở dĩ chúng ta ngày nay nặng **tự ti mặc cảm**, vì suốt trong tám chục năm nô lệ qua thực dân đã nham hiểm cắt đứt những vi ti huyết quản tinh thần nối liền chúng ta với truyền thống ngàn xưa. Ngày nay ý thức được điều đó, chúng ta hãy gấp tự phát triển rễ con cho cây văn hóa đứng vững. Cây có đứng vững mới tiếp tục đón hương gió bốn phương mà chờ ngày sinh hoa kết trái. Đại Học Văn Khoa được chính quyền đi sát nâng đỡ sẽ sưu tầm, **khai thác tài liệu cổ học của ta, phiên dịch và phổ biến dần tài liệu cổ học thế giới, rồi đến các tác phẩm, các tài liệu cận kim và hiện đại** để không những theo kịp mà còn luôn luôn góp phần vào mọi tiến hóa của tư tưởng nhân loại.

Sách in được sẽ **lập thành thư viện ở khắp các tỉnh**. Các bài giảng chính, các bài trần thuyết được **truyền thanh** lại vào những giờ thuận tiện. Giảng đường Đại Học Văn Khoa gồm toàn quốc, sinh viên đại học văn khoa là tất cả những ai có chí học hỏi. Văn bằng cử nhân, văn bằng cao học cấp phát hàng năm sẽ không hàng chục mà hàng ngàn. Với sự hoạt động văn hóa của toàn dân, bộ mặt văn hóa của dân tộc sẽ tiến bộ, đổi mới và phong quang gấp bội!

Trong khi bánh xe tư tưởng nhân loại tiến, lẽ nào tư tưởng Việt Nam cam chịu là một vành bánh nhỏ và rỉ lấp bám vào bên những bánh xe lực lưỡng khác?

Rút kinh nghiệm tám mươi năm Pháp thuộc vừa qua, chúng ta càng thấy việc phát triển văn hóa dân tộc là khẩn cấp và chính yếu để chuẩn bị chống chọi với bất cứ cơn phong ba nào khác trong tương lai.

Chúng tôi vẫn nghĩ rằng: *Cách giữ nước hiệu nghiệm là phải phát triển ngay khu rừng văn hóa. Quân địch không thể dẫm lên khu rừng này mà chiếm được đất. Quân địch càng không thể sang phẳng khu rừng, vì nó bắt rễ tự trong tim óc của con người, chặt đi lập tức với cảnh máu đào xương trắng nó lại mọc lên xanh tốt hơn bao giờ hết*¹⁵. Lấy một sự kiện lịch sử xa xưa để chứng minh: Từ thế kỷ thứ hai trước Thiên Chúa đến đầu thế kỷ thứ ba sau Thiên Chúa là khoảng thời gian cực kỳ phồn thịnh của đế quốc La Mã mà lãnh thổ bành trướng gồm cả miền Địa Trung Hải, dân số từ 60 triệu đến 80 triệu người, nhưng văn hóa thống trị La Mã vì kém tinh tế, kém sắc bén nên rốt cuộc vẫn bị hút vào văn hóa bị trị Hy Lạp.

Một sự kiện lịch sử khác về kinh nghiệm bản thân của dân tộc nhà: cương quyết như Mã Viện, tàn bạo như quân Nguyên, nham hiểm như Trương Phụ đã làm gì nổi chúng ta?

Chúng ta nghĩ đến cuốn “*Việt Nam, Sociologie d’une querre?*” Của P. Mus, bìa ngoài in cảnh một gia đình nghèo Việt Nam có một ông cụ già với nét mặt cổ kính mà tác giả ví nét mặt của Esope, một nàng dâu đứng bên và cậu con với khuôn mặt thanh tú mà tác giả ví với khuôn mặt của một hoàng tử.

Chúng tôi nghĩ đến lời một người Mỹ trước đây phê bình những bức tranh Tết vẽ gà lợn của ta: “Sao mấy trăm năm về trước người Việt Nam đã khám phá được những đường nét và màu sắc lạ như vậy?”

Chúng tôi nghĩ đến câu chuyện một số nhạc sĩ trừ danh của thế giới đến quay phim những điệu múa và thu thanh những khúc hát cổ ở Huế, đã hết lời ca ngợi âm thanh thuần túy bản nhạc Phú Lục của ta. Tới khi họ được xem đánh trống phượng vũ (*đánh trống như phượng múa*) thì một danh cầm tốt nghiệp ở âm

¹⁵ Trích *Khu Rừng Lau* của cùng tác giả.